

Sammanfattning av Berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2004 (Skr. 2004/05:60) överlämnad till riksdagen 16 mars 2005.

Årsboken om EU 2004 - sammanfattning

Året 2004 var mycket betydelsefullt för unionen. Tio nya medlemsstater anslöt sig den 1 maj. Förhandlingarna med Bulgarien och Rumänien avslutades, och beslut togs om att inleda förhandlingar med Turkiet och Kroatien. De nya fördraget undertecknades. En ny kommission utsågs och val ägde rum till Europaparlamentet.

Utvidgningen

Förhandlingarna med Bulgarien och Rumänien avslutades den 14 december. Länderna blir medlemmar, om de uppfyller villkoren i avtalen, den 1 januari 2007. Europeiska rådet enades om att inleda förhandlingarna med Kroatien den 17 mars och med Turkiet den 3 oktober 2005. Innan förhandlingar inleds ska ett ramverk fastställas. Detta bygger på de slutsatser som antogs av Europeiska rådet. Kroatien förutsätts vidare samarbeta fullt ut med Jugoslavientribunalen, ICTY, för att anslutningsförhandlingar ska kunna inledas den 17 mars 2005.

Nytt konstitutionellt fördrag

Genom det konstitutionella EU-fördrag som undertecknades den 29 oktober 2004 ersätts nuvarande fördrag med en enhetlig text. Unionen ersätter gemenskapen som juridisk person och ges rätt att bl.a. ingå internationella överenskommelser. Indelningen av samarbetet i tre pelare upphör. Det nya fördraget innehåller fyra delar. Den inledande delen anger unionens värden och mål samt innehåller bestämmelser om institutionerna. I den andra delen finns unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Den tredje delen innehåller bestämmelser för de olika politikområden som unionen verkar inom. Till mycket stor del är det bestämmelser som redan finns i de nuvarande EU- och EG-fördragen. Störst är förändringarna inom rättsliga och inrikes frågor, bl.a. genom möjlighet till beslut med kvalificerad majoritet i rådet, samt i utrikes- och säkerhetspolitiken, där den övergripande samordningen av unionens agerande förstärks. Den fjärde och avslutande delen reglerar hur för-

draget kan ändras. Målsättningen är att medlemsstaterna ska godkänna texten – i parlamentariska beslut eller efter folkomröstning – till den 1 november 2006.

Unionens långtidsbudget

Frågan om långtidsbudgetens kommande struktur, nivå och övergripande innehåll under perioden 2007–2013 diskuterades under våren. I augusti inleddes förhandlingarna om kommissionens förslag till lagtexter. Kommissionen föreslår en nivå på de gemensamma åtagandena på 1,26 procent av EU:s BNI, vilket kan jämföras med dagens faktiska utgiftsnivå på knappt 1,00 procent. Sverige förordar liksom Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Nederländerna och Österrike en nivå på åtagandeanslagen på högst 1,00 procent av EU:s BNI. Sverige anser också att dagens rabattsystem på budgetens inkomstsida bör reformeras och förordar en generell korrigeringsmekanism för alltför höga avgifter per medlemsstat. Under hösten fördes diskussioner på en mer detaljerad nivå om alternativa förslag och kostnadsnivåer. Europeiska rådet uttryckte att målet fortsatt var att nå en politisk överenskommelse i juni 2005.

Lissabonstrategin

Arbetet kom att i hög grad präglas av förberedelserna inför den förestående halvtidsöversynen av Lissabonstrategin 2005. Vikten av ett snabbare genomförande i medlemsstaterna av överenskomna åtgärder lyftes särskilt fram. En oberoende högnivågrupp under ledning av Wim Kok sammanställde en rapport som underlag för översynen. Rapporten lyfte fram dels det ökande yttre trycket på reformer som den skärpta internationella konkurrensen innebär, dels det inre trycket som de demografiska utmaningarna innebär och föreslog åtgärder för att stärka genomförandet av strategin. Rapporten tar tydligt ställning för att strategin även fortsatt bör innefatta samtliga tre dimensioner, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Regeringen fortsatte att starkt betona vikten av att behålla denna integrerade ansats som bygger på att finna synergier mellan väl fungerande marknader, generell välfärdspolitik och progressiv miljöpolitik. Alla dessa politikområden kan bidra till tillväxt och fler jobb.

Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Ett nytt femårigt arbetsprogram antogs för genomförandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Det s.k. Haagprogrammet täcker in asyl- och migrationsfrågor, straffrättsliga och civilrättsliga frågor samt polissamarbete. Det bygger vidare på det arbete som hittills utförts. Det beaktar de åtgärder som har beslutats med anledning av senare års terroristdåd. Under våren 2005 ska kommissionen lägga fram ett förslag till handlingsplan för programmets konkreta genomförande.

Utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP)

Arbetet präglades av en viss återskapad enighet efter den splittring som följde i Irakkrisens spår. Den europeiska säkerhetsstrategin som antogs av Europeiska rådet i december 2003 följdes upp inom fyra områden: terrorism, effektiv multilateralism, Mellanöstern samt Bosnien och Hercegovina. Året präglades även av förberedelserna för EU:s hittills största militära krishanteringsinsats, insatsen i Bosnien och Hercegovina som i december ersatte den Nato-ledda insatsen SFOR.

Det reformarbete som präglat FN under året har även berört EU. Högnivåpanelen för hot, utmaningar och förändringar presenterade i december en rapport med rekommendationer om hur nya globala hot ska mötas och hur FN ska omformas för att kunna hantera dessa. EU var under rapportens framställning en viktig samtalspartner och förslagsställare.

EU:s säkerhets- och försvarspolitik (ESFP) fortsatte att utvecklas i snabb takt och beslut fattades om att inleda nya krishanteringsinsatser, bl.a. på det rättsliga området i Georgien och en polisinsats i DR Kongo. EU har genom EFSP vidare stött Afrikanska unionen för att lösa konflikterna i Darfur, Sudan samt börjat undersöka förutsättningarna för en civil ESFP-insats för Irak inom områdena polis och rättsväsende. Nya mål för utvecklingen av både militära och civila kapaciteter har antagits. En av de viktigaste delarna är att inrätta såväl civila som militära snabbinsatsstyrkor som bl.a. ska utgöra ett stöd åt FN. I juli upprättades Europeiska försvarsbyrån vars uppgift är att utveckla försvarskapacitet för krishantering.

EU fortsatte också sitt arbete för att öka skyddet för och främja de mänskliga rättigheterna över hela världen. Europeiska rådet enades om att inrätta en representant för mänskliga rättigheter, ett förslag som ursprungligen framfördes av Sverige. Arbetet på nedrustnings- och icke-spridningsområdet inriktades främst på uppföljningen av den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog i december 2003. En omfattande revidering och modernisering av EU:s uppförandekod för vapenexport skedde. I samband med hävandet av vapenembargot mot Libyen inleddes arbetet med framtagande av instrument för tillämpningen av uppförandekoden när det gäller länder gentemot vilka ett embargo nyligen lyfts.

Slutsatser antogs av rådet i vilka medlemsländerna förbinder sig att intensifiera det konsulära samarbetet inom ramen för 2003 års riktlinjer, både när det gäller normala förhållanden och vid krissituationer i tredjeländer.

Den gemensamma handelspolitiken

Efter att förhandlingsarbetet inom WTO om utvecklingsdagordningen från Doha, Doharundan, strandade i september 2003 gjordes betydande ansträngningar under vintern och våren för att återuppta förhandlingarna. Sverige arbetade aktivt för att EU skulle visa ledarskap och ökad kompromissvilja. Sverige var pådrivande i de överläggningar inom EU

som ledde fram till en förändrad strategi som bl.a. innebar att EU gick med på en utfasning av exportsubventioner på jordbruksområdet. Detta bidrog till att WTO-medlemmarnas förhandlingspositioner närmade sig varandra och att beslut om ett ramverk för de fortsatta förhandlingarna kunde fattas. Det s.k. julibeslutet omfattar alla delar av Dohaförhandlingarna även om det framför allt är jordbruk, industrivaror, tjänster, förenklade handelsprocedurer samt utvecklingsfrågorna som står i fokus.

Sverige var fortsatt återhållsam när det gäller tillämpningen av handelspolitiska skyddsåtgärder och röstade mot ett sedermera antaget kommissionsförslag om förenklade beslutsregler för antidumping- och utjämningsåtgärder. Förberedelser för att ersätta gällande allmänna preferenssystem (bättre tullförmåner för utvecklingsländer vid import till EU) inleddes. Att erbjuda tullfrihet till utvecklingsländer som har ratificerat och tillämpar internationella konventioner inom bl.a. arbetsrätt och mänskliga rättigheter är ett nytt element i kommissionens förslag till ny förordning. Sverige driver att ännu mer generösa villkor ska ges till utvecklingsländerna.

EU var pådrivande bakom WTO-beslutet om TRIPS och hälsa. Beslutet innebär att länder som saknar inhemsk produktion av läkemedel ges möjlighet att vid nationella hälsorisker importera billiga kopior av mediciner mot sjukdomar som aids, malaria och tuberkulos. I november lämnade kommissionen förslag till en förordning om tvångslicenser som genomför WTO-beslutet inom EU.

Ett flerpartsforum har följt upp EU:s arbete med företags sociala ansvar. Arbetet baseras på en grönbok från 2001. I juni lade forumet fram en slutrapport med konkreta förslag som nu ska diskuteras inom en högnivågrupp bestående av medlemsstaterna och kommissionen.

Utvecklingssamarbete

En fortsatt prioriterad fråga har varit uppföljningen av världskonferensen om utvecklingsfinansiering i Monterrey 2002. Kommissionen presenterade i mars ett meddelande om hur EU:s medlemsstater uppfyllt de åtaganden som antogs av EU inför konferensen. Sverige är pådrivande för att samstämmigheten inom EU ska öka och att utvecklingsaspekter beaktas inom alla unionens politikområden. Året har också präglats av förberedelser inför FN-toppmötet i september 2005 om översynen av millennieutvecklingsmålen och Millenniedeklarationen. Rådet har betonat att EU måste visa politiskt ledarskap inför toppmötet och att EU:s gemensamma rapport bör innehålla konkreta och ambitiösa förslag. Rådet antog slutsatser om bekämpande av fattigdomsrelaterade sjukdomar (hiv/aids, malaria, tbc) och om uppföljning av åtagandena från den internationella konferensen om befolkning och utveckling i Kairo 1994, med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Diskussionerna om effektivitet i EG-biståndet och läget i det pågående reformarbetet fortsatte. Även om framsteg kunde konstateras på flera områden återstår ett betydande arbete.

Cotonou-avtalet, ett partnerskapsavtal mellan EU och länder i Afrika, Västindien och Stilla Havet (AVS-länderna), var föremål för en översyn som väntas vara avklarad tidigt 2005. Nya element i avtalet är bl.a. referenser till Internationella brottmålsdomstolen och kampen mot terrorism.

Kommissionens humanitära kontor ECHO förfogade 2004 över en budget på 490 miljoner euro, med möjlighet att efter behov utnyttja ytterligare 221 miljoner euro, vilket gör gemenskapen till en av världens största givare av humanitärt bistånd.

Under året beslutades om makrofinansiering till Albanien, Bosnien och Hercegovina samt till Serbien och Montenegro. Europeiska investeringsbanken (EIB) har bl.a. arbetat med att förbereda utlåningen till Ryssland som 2003 på ett tydligare sätt inkluderades i bankens utlåning.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Förhandlingar mellan gemenskapen och Norge om protokoll 3 i EES-avtalet (bearbetade livsmedelsprodukter) kunde efter tio år avslutas i oktober. För Sverige innebär avtalet att tullarna till Norge kommer att sänkas eller helt försvinna på en rad viktiga exportvaror.

Inom ramen för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap tog Ryssland fram en strategisk plan för framtida kärnsäkerhetsinsatser. Inom partnerskapet för hälsa och socialt välbefinnande hölls under svenskt ordförandeskap ett framgångsrikt ministermöte i Tallinn.

Kommissionen presenterade i maj ett meddelande med en övergripande strategi för den europeiska grannskapspolitiken. Utifrån denna antog rådet i december handlingsplaner för Moldavien, Ukraina, Tunisien, Marocko, Jordanien, Palestinska myndigheten och Israel som konkretiserar innehållet i samarbetet.

EU:s och Rysslands strävan att utveckla ett strategiskt partnerskap framskred med fortsatt hög ambitionsnivå. Bland annat genomfördes två toppmöten. I januari antog rådet slutsatser om Georgien mot bakgrund av den inrikespolitiska utvecklingen. Frågorna i förhållandet mellan EU och Ukraina rörde under året främst presidentvalet hösten 2004 och den europeiska grannskapspolitiken. EU:s relationer med Vitryssland var fortsatt ansträngda.

Under året har s.k. Europeiska partnerskap upprättats med vart och ett av länderna på västra Balkan. Partnerskapen formulerar de viktigaste prioriteringarna för respektive lands EU-integrering. Samarbete med Jugoslavientribunalen, ICTY, är en avgörande fråga i EU-närmandeprocessen. I december beslutade Europeiska rådet att inleda medlemskapsförhandlingar med Kroatien den 17 mars 2005 under förutsättning att landet fullt ut samarbetar med ICTY.

I maj beslutades att Barcelonaprocessens dialogstiftelse skulle uppkallas efter Anna Lindh. Svenska institutet i Alexandria och Alexandriabiblioteket ska gemensamt vara värdar för stiftelsen som börjar sin verksamhet under våren 2005.

Konflikten mellan israeler och palestinier har under året fortsatt att stå i fokus för EU:s ansträngningar till en fredlig utveckling i Mellanöstern. En handlingsplan för stöd till säkerhetsreform och det ekonomiska området togs fram av den höge representanten. EU:s Irak-politik lades fast i en strategi som antogs av rådet i juni. Tyskland, Frankrike, Storbritannien och EU:s höge representant nådde en uppgörelse med Iran om landets kärntekniska verksamhet.

EU har fortsatt att värna om ett starkt och nära samarbete över Atlanten. Ett framgångsrikt toppmöte mellan EU och USA ägde rum på Irland.

Den allvarliga krisen i Sudan har regelbundet behandlats av rådet, och slutsatser har antagits vid flertalet möten. Rådsslutsatser har även antagits angående bl.a. situationen i Stora Sjö-regionen och Somalia och beträffande fred och säkerhet i Afrika. EU beslutade om en rådgivnings- och övervakningsinsats på polisområdet i Demokratiska Republiken Kongo och har fortsatt stödja genomförandet av fredsprocessen i Liberia.

EU tog fram en gemensam policy för Colombia, som öppnar upp för ett utökat stöd till fredsprocessen, såväl politiskt som ekonomiskt. Utvecklingssamarbetet med Haiti återupptogs, men delar av detta är fortfarande villkorat till att val hålls under 2005.

Diskussionerna om ett eventuellt hävande av EU:s vapenembargo mot Kina har varit intensiva under året, liksom dialogen mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter. EU och Indien har beslutat att forma ett strategiskt partnerskap. EU:s engagemang i Afghanistan dominerades under 2004 av givarekonferensen i Berlin och presidentvalet i oktober. EU skärpte sanktionerna mot Burma. ASEM höll toppmöte i Hanoi och EU:s tio nya medlemmar samt Kambodja, Laos och Burma deltog för första gången.

Den ekonomiska och monetära unionen – EMU

Sedan år 2003 görs en fullständig revidering av de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken först vart tredje år. 2004 års riktlinjer skiljer sig från föregående år främst genom att de nya medlemsstaterna inkluderats. Rådet konstaterade att utvidgningen av medlemskretsen inte nödvändiggör några nya allmänna riktlinjer. I de landspecifika rekommendationerna för de nya medlemsländerna understryks vikten av att uppnå sunda offentliga finanser, en nivå på bytesbalansen som är konsistent med en sund finansiering, en förbättring av arbetsmarknadernas funktionssätt och en höjd produktivitet. För de flesta övriga länder, bl.a. Sverige, är riktlinjerna oförändrade sedan 2003.

Under året diskuterade rådet en reformering av stabilitets- och tillväxtpakten på grundval av ett meddelande från kommissionen. Bland annat ska paktens förebyggande del stärkas och fokus ligga mer på skuldsituationen och den långsiktiga uthålligheten. Europeiska rådet antog vid sitt möte i juni en deklaration som betonar paktens betydelse för att höja tillväxtpotentialerna och säkerställa sunda offentliga finanser i unionen. Underskottsförfarande har under året inletts gentemot Cypern, Grekland, Malta, Nederländerna, Polen, Slovakien, Tjeckien och Ungern. Nederländerna hade under hösten levt upp till rådets rekommendation

och i december meddelade kommissionen att man inte heller avsåg att trappa upp processen gentemot Tyskland och Frankrike. Den femte uppdateringen av Sveriges konvergensprogram från 1998 behandlades vid Ekofin-rådet i januari och fick ett mycket gott omdöme.

Skatter

Diskussioner inleddes vid Ekofin-rådets informella möte i september om att införa en gemensam bolagsskattebas på EU-nivå. Modellen innebär att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen fördelas sedan mellan de stater där företagen är verksamma och staterna tillämpar sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen. I december nådde rådet en politisk överenskommelse om ändringar i det s.k. fusionsdirektivet. Bland annat breddas direktivets tillämpningsområde. Ränthe- och royaltydirektivet, en av skattepaketets tre delar, har under året utökats till att omfatta de nya medlemsstaterna. Kommissionen presenterade även förslag till ändringar av direktivet.

Diskussionerna fortsatte om översynen av de reducerade skattesatserna och nollskattesatserna på momsområdet. Kommissionen föreslog att de nya medlemsstaterna skulle få möjlighet att delta i försöket med lågmoms på arbetsintensiva tjänster. Ekofin-rådet antog i januari ett direktiv som innebär att rådet får möjlighet att anta föreskrifter om hur bestämmelserna i sjätte mervärdesskattedirektivet ska tillämpas. Senare under året lämnades ett förslag med sådana tillämpningsföreskrifter. Andra förslag som diskuterades på momsområdet rörde beskattningsland vid tillhandahållande av tjänster och införandet av en enda kontaktpunkt för företag som på grund av försäljning till privatpersoner är skatteskyldiga i medlemsstater de inte är etablerade i.

Rådet har också antagit nya beslut när det gäller det administrativa samarbetet på skatteområdet.

EU:s budget

Sverige fortsatte att verka för att nå en så restriktiv EU-budget som möjligt. Budgeten omfattade ca 111 400 miljarder euro i s.k. åtagandebemyndiganden och ca 99 800 miljarder euro i betalningsanslag. Det innebar en ökning i förhållande till 2003 års budget med 11,5 procent för åtaganden och med 2,3 procent för betalningar. En orsak till den kraftiga ökningen är utvidgningen med tio nya medlemsstater. Kommissionens årliga rapport över återflödet till medlemsstaterna visade att det totala återflödet till Sverige från 2003 års EU-budget uppgick till 1430 miljoner euro, vilket motsvarar ca 13,1 miljarder kronor. Detta är en ökning i förhållande till 2002 års budget med 208 miljoner euro, motsvarande 1,9 miljarder kronor. Det svenska nettobidraget uppgick enligt kommissionens beräkningar till 1 071 miljoner euro, vilket motsvarar ca 9,8 miljarder kronor.

Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter

Som ett resultat av den utvärderingsrapport av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, OLAF som publicerades 2003 presenterade kommissionen i februari förslag som syftar till att bl.a. förbättra effektiviteten i OLAF:s utredningsarbete. I sin årsrapport för budgetåret 2003 riktade revisionsrätten fortsatt kritik mot svagheter i kommissionens redovisningssystem. Ett nytt system tas emellertid i bruk den 1 januari 2005. Revisionsrätten konstaterar också att det finns tydliga tecken på förbättringar i kommissionens centrala förvaltning.

Statistik

Under året konstaterades att inte alla medlemsstater levde upp till de krav som bl.a. ställs på statistikens oberoende och objektivitet. Rådet uppmanade därför kommissionen att till juni 2005 ta fram en europeisk minimistandard.

Regelförenkling är en för Sverige prioriterad fråga. I november antog rådet förenklingsförslag på statistikområdet i form av slutsatser som överlämnats till kommissionen för åtgärd.

Bland de beslut som rådet fattade 2004 kan nämnas en ny förordning om gemenskapsstatistik om informationssamhället, som bl.a. skapar bättre förutsättningar att följa och utvärdera målen i Lissabonprocessen.

Civilrättsligt samarbete

En omdiskuterad fråga under 2004 var om endast gemenskapen har behörighet att förhandla om och ingå internationella avtal som rör domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område eller om behörigheten är delad med medlemsstaterna. EG-domstolens yttrande i frågan kommer att meddelas under 2005 och förväntas klargöra ett flertal behörighetsfrågor.

Både en förordning rörande en europeisk exekutionstitel för obestridda fodringar samt ett direktiv om ersättning till brottsoffer antogs av rådet. Kommissionen lade även fram ett förslag till direktiv om medling i civilrättsliga tvister samt ett förslag till förordning om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande.

Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

Arbetet mot den organiserade brottsligheten resulterade i att rådet antog rådsslutsatser om samverkan mellan privata och offentliga organ för att förebygga organiserad brottslighet, om åtgärder för att bekämpa organiserad brottslighet på västra Balkan samt om upprättande av ett strategiskt koncept för att bekämpa organiserad brottslighet.

Åtgärder mot terrorism stod högt upp på dagordningen. En särskild samordnare för kontraterrorismfrågor i rådet tillsattes och en handlingsplan mot terrorism antogs. Det straffrättsliga samarbetet präglades i hög grad av Europeiska rådets antiterrorismdeklaration, som uppmanade

medlemsstaterna att genomföra vissa rättsakter till årsskiftet 2004/05, bland dessa EU:s konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål samt rambeslutet om verkställighet i EU av beslut om frysning av tillgångar. Som en följd av antiterrorismdeklarationen deltog Sverige i ett initiativ till ett rambeslut om lagring av Internet- och teletrafikuppgifter. Vidare har arbete med att genomföra principen om ömsesidigt erkännande fortskridit, både genom förhandlingar kring utkastet till rambeslut om europeiskt bevisupptagningsbeslut, samt erkännande av diskvalifikationer.

På narkotikaområdet antog rådet det s.k. narkotikarambeslutet som innehåller minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Rådet antog under året dels ett direktiv och dels ett rambeslut i syfte att förstärka kampen mot olaglig invandring och människosmuggling. Rådet nådde politiskt enighet kring rambeslutet rörande fartygsutsläpp, direktivet kommer att behandlas av Europaparlamentet under 2005. Vidare har förhandlingar inletts kring ett förslag till rambeslut om vissa rätts säkerhetsgarantier i brottmål.

Personkontroll kring medlemsstaternas yttre gränser förblev en viktig fråga. Rådet antog förordningen om en europeisk byrå för förvaltningen av det operativa samarbetet vid medlemsstaternas yttre gränser (gränskontrollbyrån) samt förordningen om standarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken i pass och resehandlingar.

Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer

Arbetet med att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem fortskred. Rådet antog direktiv om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och innehållet i skyddet. Rådet fastställde också den slutliga versionen av direktivet om miniminormer för medlemsstaters förfaranden för att bevilja eller återkalla flyktingstatus. Kommissionen presenterade vidare ett meddelande om ett sammanhållet asylförfarande – ett steg mot mer effektiva och enhetliga asylprocesser.

I syfte att harmonisera den europeiska migrationspolitiken antogs direktivet om EU-medborgare och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium. Direktivet förenklar regelverket genom att slå samman nio befintliga direktiv rörande arbetstagare. Vidare nåddes en politisk överenskommelse om ett direktiv för att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i medlemsstaterna i forskningssyfte och även ett liknande för studenter. Rådet har även beslutat om inrättandet av ett gemensamt europeiskt system för utbyte av viseringsinformation (VIS). Vad beträffar integration så har rådet antagit gemensamma grundläggande principer för integrationspolitik inom EU som är avsedda att ligga till grund för utvecklingen såväl i de enskilda medlemsländerna som på unionsnivå.

Inom ramen för åtgärder mot olaglig invandring antogs rådets direktiv om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med berörda myndigheter.

Skydd och beredskap

Ett solidaritetsprogram antogs för ömsesidig hjälp medlemsländerna emellan i händelse av omfattande terroristattacker. En särskild överenskommelse har även gjorts för att underlätta samordning av FN:s och EU:s humanitära insatser i tredje världen.

Tillväxt och sysselsättning

I rådets rekommendationer till Sverige för 2004 framgick att Sverige redan uppfyllde alla de gemensamma EU-målen för sysselsättning fram till 2010. Rådet ansåg att Sverige främst borde anstränga sig för att motverka bristen på arbetskraft. Sveriges handlingsplan för sysselsättning för 2004 överlämnades till kommissionen och rådet den 1 oktober.

Rådet och kommissionen upprättade en gemensam sysselsättningsrapport för 2003/2004 och framhöll i denna att prioritet bör ges till balans mellan flexibilitet och trygghet för mer anpassningsbara företag och arbetstagare, ökat arbetskraftsutbud i alla grupper, att göra arbete lönsamt genom åtgärder på ett antal områden – även icke-finansiella, som barnomsorg – samt att investera mer effektivt i humankapital.

Arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor

En överenskommelse angående arbetsvillkor i bemanningsföretag kunde inte nås under året. Däremot antog rådet i april direktivet avseende exponering för elektromagnetiska fält, och i juni presenterade det irländska ordförandeskapet i samverkan med kommissionen ett förslag till direktiv avseende optisk strålning i arbetet.

I augusti presenterade kommissionen meddelandet Partnerskap för förändring i ett utvidgat EU i syfte att öka medvetenheten om och förståelsen för den sociala dialogens resultat, förbättra dess genomslagskraft och främja vidare utveckling på grundval av effektivt samspel mellan arbetsmarknadens parter på olika nivåer.

Arbetet inom kommittén för social trygghet inriktades främst på formerna för det kommande samarbetet om hälso- och sjukvård och äldreomsorg samt på de nya medlemsstaternas handlingsplaner mot fattigdom och social utestängning. Kommittén fortsatte även arbetet på pensionsområdet i nära samarbete med kommittén för ekonomisk politik.

Med anledning av Europeiska handikappåret 2003 antogs rådsslutsatser i syfte att följa upp utvecklingen på handikappområdet på EU-nivå.

Vissa ändringar beslutades i förordningen om tillämpningen av systemen för social trygghet vid flytt inom gemenskapen och en ny förordning om samordning av medlemsstaternas system för social

trygghet antogs. Den kommer dock inte att tillämpas innan en tillämpningsförordning antagits. Det gemensamma europeiska sjukförsäkringskortet infördes i juni och ska efter en övergångsperiod ersätta de nuvarande pappersformulären.

I maj nådde rådet en politisk överenskommelse när det gäller kommissionens förslag till ett nytt direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer. Direktivet är avsett att ersätta samtliga direktiv om ömsesidigt erkännande av examens- och kompetensbevis. Ett bättre system för samarbete mellan de nationella myndigheterna föreslås också för att underlätta rörligheten samt för att stödja och informera medborgarna. Direktivet innehåller även förslag till förenklingar av villkoren för tillfälligt tillhandahållande av tjänster i en annan medlemsstat.

Jämställdhet

Arbetet med att uppfylla åtagandena i enlighet med handlingsplanen från FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995 fortsatte under 2004. Det nederländska ordförandeskapet presenterade indikatorer för att följa upp arbetet mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen och på kommissionens initiativ utvecklades en databas för att lättare följa upp tidigare framtagna indikatorer när det gäller arbetet med att få fler kvinnor på höga positioner inom den politiska sfären.

I december antog rådet ett nytt direktiv om förbud mot diskriminering vid handel med varor och tjänster, i syfte att genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten inom såväl den offentliga som den privata sektorn.

Rådet behandlade under hösten ett förslag till omarbetat direktiv som gäller likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet. Syftet med det nya direktivet är att förenkla och modernisera reglerna för lika-behandling. Slutbehandlingen av direktivet kommer sannolikt att ske under 2005.

Folkhälsa

Sverige har sedan flera år fört diskussioner om alkohol och folkhälsa med medlemsstaterna och kommissionen. Rådet antog under 2004 slutsatser om unga och alkohol och upprepade sin tidigare begäran till kommissionen att presentera en gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar. Sverige har också haft en nationell expert placerad vid kommissionen för att arbeta med strategin.

Rådet beslutade om undertecknande av Världshälsoorganisationens ramkonvention för tobakskontroll. Konventionen behandlar lagstiftning, politiska åtgärder och andra verktyg som är effektiva för att minska tobakens skadeverkningar.

I december antog rådet en ny narkotikastrategi som ska löpa fram till och med 2012 och ge riktlinjer för unionens insatser på narkotika-

området. Strategin utgör basen för kommande handlingsplaner på området. Under året godkändes ett rambeslut om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel, samt en av Sverige initierad rådsresolution om cannabis. Dessutom antogs en förordning om narkotikaprekursorer (ämnen som används vid framställning av narkotika) samt en förordning om regler för övervakning av handeln med narkotikaprekursorer.

Genom en förordning som beslutades i april inrättades ett europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar. Centret, som ska lokaliseras till Sverige, har till huvuduppgift att stödja och utveckla EU:s beredskap vid hälsohot.

Hälso- och sjukvård

En ny högnivågrupp med politiska företrädare från medlemsstaterna har inrättats under kommissionen för att diskutera viktiga framtidsfrågor för de europeiska hälso- och sjukvårdssystemen.

Konsumentpolitik

En förordning om samarbete mellan nationella myndigheter med ansvar för konsumentskyddslagstiftningen antogs av Europaparlamentet och rådet. Förordningen innebär att ett nätverk av offentliga tillsynsmyndigheter upprättas.

Rådet träffade en politisk överenskommelse om direktivförslaget om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden. Direktivförslaget siktar på en fullständig harmonisering när det gäller otillbörliga affärsmetoder som skadar konsumenternas ekonomiska intressen. Direktivet förväntas bli antaget under våren 2005.

I januari presenterade kommissionen ett meddelande om skräppost där det angavs vilka åtgärder kommissionen anser vara nödvändiga för att komplettera EU-förbudet mot skräppostreklam. Rådsslutsatser antogs vid två tillfällen, varvid bl.a. betydelsen av internationellt samarbete framhölls.

Direktivet om allmän produktsäkerhet trädde i kraft vid årets början. Arbetet med förslag till ett nytt leksaksdirektiv fortsatte under året, liksom kommissionens arbete med frågan om tjänsters säkerhet. Kommissionen har förberett en sammanslagning av nätverket för konsumentinformation och rådgivning med nätverket för tvistlösning utanför domstol som genomfördes den 1 januari 2005.

Inre marknadens utveckling

Den inre marknaden står i centrum för Lissabonstrategin som ett element för ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. De mer konkreta resultaten under året är bl.a. beslut gällande ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer, gränsöverskridande fusioner av bolag och ökad

rörlighet för familjer till tredjelandsmedborgare. I början av året presenterade kommissionen den första genomföranderapporten för strategin för den inre marknaden 2003–2006. Man konstaterade att över hälften av åtgärderna på den inre marknaden som skulle ha genomförts före utgången av 2003 var genomförda.

Fri rörlighet för varor

Under året har fortsatta diskussioner förts angående frågan om en enkel och pappersfri miljö för tullen och handeln (e-Tull). Den reviderade rådsförordningen om tullåtgärder mot immaterialrättsliga intrång, såsom handel med varumärkesförfalskade och piratkopierade varor, trädde i kraft den 1 juli.

Arbetet för att eliminera tekniska handelshinder på den inre marknaden fortsätter. Totalt publicerade gemenskapen under året 117 harmoniseringsdirektiv varav 90 berörde den inre marknaden. Av dessa rörde 64 tekniska krav på varor. Rådet antog bl.a. ett direktiv om mätinstrument samt ett reviderat direktiv om elektromagnetisk kompatibilitet. En politisk överenskommelse nåddes om ett reviderat direktiv om säkerhet hos maskiner.

I oktober antogs en resolution om integrering av miljöaspekter i europeisk standardisering och i december antogs rådsslutsatser om den europeiska standardiseringens roll i gemenskapens lagstiftning och politik. Standarder är frivilliga, privaträttsliga dokument utarbetade av intressenterna inom berört område (tillverkare, handel, myndigheter och organisationer). Den nya harmoniseringsmetoden innebär att standarder även ges en viktig roll i lagstiftningsarbetet.

Rådet och Europaparlamentet beslutade i början av året om förändringar i den existerande europeiska läkemedelslagstiftningen, bl.a. ett direktiv om ett särskilt registreringsförfarande för växtbaserade läkemedel som inte uppfyller kriterierna för att godkännas som läkemedel eller att registreras som homeopatika. Kommissionen lade under året fram ett förslag till förordning som syftar till att påskynda utvecklingen av nya läkemedel avsedda för behandling av barn.

Fri rörlighet för tjänster och kapital

I januari presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) som ett led i Lissabonstrategin.

Arbetet med att utvidga den s.k. Lamfalussyprocessens tillämpningsområde till bank-, värdepappersfonds- och försäkringsområdena fortsatte. Rådet antog i december ett direktivförslag med detta syfte. Kommissionen lade i juni fram ett direktivförslag till nya kapitaltäckningsregler för kreditinstitut och värdepappersbolag. Direktivförslaget är i stort baserat på en ny rekommendation om kapitaltäckningsregler som den s.k. Baselkommittén för banktillsyn beslutade i juni (den s.k. Basel II).

I juni lade kommissionen fram ett direktivförslag som ska förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och terroristfinansiering. Förslaget är till en del en kodifiering av nuvarande direktiv från 1991 och 2001 samt innehåller ett antal nya förslag som syftar till att uppdatera direktivet i linje med reviderade rekommendationer mot penningtvätt som antagits av Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF).

I april antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om marknader för finansiella instrument. Direktivet utgör ett led i arbetet med att skapa en integrerad marknad för finansiella tjänster inom EU. Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad antogs i december. Rådet har även inlett behandlingen av förslaget om direktiv om återförsäkring.

Immaterialrätt

Förhandlingarna om gemenskapspatentet har avstannat främst p.g.a. den svårförhandlade frågan om vilken rättslig betydelse som ska tillmätas översättningarna av patentkraven i förhållande till patentets originaltext. Inte heller har något beslut tagits om inrättandet av ett domstolssystem för gemenskapspatentet. Däremot har frågan om patent på datorrelaterade uppfinningar kommit ett steg närmare beslut i och med att en politisk överenskommelse träffats i rådet.

Arbetet med EG:s anslutning till protokollet för Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken har slutförts. Därmed har det skapats en möjlighet för den som innehar ett gemenskapsvarumärke att begära internationellt skydd liksom den som innehar en internationell registrering kan begära skydd inom EU.

Kommissionen lade i september fram ett förslag till direktiv om ändring av mönsterskyddsdirektivet så att även reservdelar för sammansatta produkter ska kunna mönsterskyddas. I och med att direktivet om säkerställande av skyddet för immateriaella rättigheter antogs i april skärps åtgärderna mot immaterialrättsintrång. Direktivet innehåller bl.a. regler om säkerställande av bevismaterial, rätt till information, vitesförbud och skadestånd.

Näringspolitik

Under 2004 har konkurrenskrafts- och småföretagarfrågorna stått i fokus för näringspolitiken. I rådet antogs t.ex. slutsatser om att stimulera entreprenörskap, konkurrenskraft och innovation. Som en förberedelse inför vårtoppmötet 2005 diskuterades kommissionens konkurrenskraftpaket som innehåller resultattavlor och en konkurrenskraftsrapport. Årets resultattavla visar att villkoren för näringslivet förbättrats i viss grad trots den låga tillväxten. Vad gäller resultattavlan för innovation visar den dock att EU:s position försämrats i jämförelse med USA, att de flesta nya medlemsstaterna förbättrat sina positioner och att t.ex. Sverige

visar bättre positioner än både USA och Japan. I februari presenterade kommissionen en europeisk dagordning för entreprenörskap.

Regelförbättring är en av de svenska profilfrågorna. Två huvudinriktningar finns där den ena handlar om hur nya regler och initiativ ska tas fram på bästa sätt, medan den andra handlar om att förbättra existerande regler. Kommissionen har under året uppmanats av EU:s stats och regeringschefer att bättre integrera konkurrenskraftsperspektivet i sina konsekvensanalyser. Vidare har initiativ tagits till att involvera Ekofin-rådet i arbetet med regelförbättring, bl.a. genom att utarbetandet av en mätmetod för företagens administrativa börda orsakad av EU-lagstiftning har inletts.

Trots att Sverige motsatte sig det förlängdes skyddsordningen till den europeiska varvsindustrin t.o.m. den 31 mars 2005. Beslut i konflikten mellan Korea och EU i WTO rörande driftstöd till varvsindustrin väntas under våren 2005.

På konkurrensområdet trädde två viktiga förordningar i kraft, nämligen den om kontroll av företagskoncentrationer som syftar till att skapa ett snabbare, öppnare och mer flexibelt handlägningsförfarande för kontroll av företagsförvärv, samt förordningen om tillämpningen av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget. Förordningen syftar bl.a. till att effektivisera tillämpningen av EU:s konkurrensregler, möjliggöra en övervakning av allvarigare konkurrensbegränsningar, samt samarbete kring detta i nätverk där nationella myndigheter och kommissionen kommer att ingå.

Forskning

Behovet av tillväxt präglade arbetet på forskningsområdet. Kommissionen har presenterat ett orienteringsdokument om det kommande ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling där man bl.a. kan hitta ett förslag på att införa grundforskning på EU-nivå. En fråga som Sverige kraftfullt drivit, nämligen den om behovet av att inrätta ett europeiskt forskningsråd, återfinns också.

Arbetet med ett europeiskt forskningsprogram med fokus på den territoriella utvecklingen fortsatte. Sverige är för närvarande ansvarig för fem projekt.

Mellan 2004 och 2006 genomför kommissionen en s.k. förberedande insats inom säkerhetsforskningsområdet. De områden där forskningsinsatser främst förutses bli aktuella är övervakning av säkerhetsläget, säkerhet och skydd i nätverksbaserade system, skydd och beredskap mot terrorism, förbättrad krishantering och förbättrad samverkan mellan kommunikationssystem.

Regional- och strukturpolitik

Diskussionerna om utformningen av den framtida regional- och strukturpolitiken intensifierades i och med att kommissionen presenterade den tredje rapporten om ekonomisk och social

sammanhållning. Kommissionen presenterade också ett förslag till EU:s långtidsbudget för perioden 2007–2013 och där föreslogs utgiftsnivån för sammanhållningspolitiken till 336 miljarder euro. Sverige hävdar att en total utgiftsnivå för nästa budgetperiod på en procent av EU:s BNI väl rymmer unionens utgifter, vilket ligger betydligt lägre än kommissionens förslag. Detta kräver tydligare prioriteringar och Sverige anser att sammanhållningspolitiken ska koncentreras till de nya medlemsstaterna.

Transporter

Uppbyggnaden av satellitnavigeringssystemet Galileo fortsatte. Beslut togs om den framtida förvaltningsmyndigheten, vilken ska ta över förvaltning och ägande av systemet och dess resurser. Avtal har också tecknats mellan EU och USA om samarbete inom satellitnavigationsområdet.

I april beslutades slutligt de nya riktlinjerna för de transeuropeiska transportnätverken, TEN-T. Kommissionen lämnade även ett förslag till revidering av finansieringsförordningen för TEN-T och föreslog bl.a. att bidragsdelen från år 2007 höjs från nuvarande maximalt 20 procent för gränsöverskridande prioriterade projekt till 50 procent.

På ett andra trafiksäkerhetsmöte med EU:s transportministrar i oktober utarbetades ett dokument som låg till grund för de slutsatser om trafiksäkerhet som antogs vid ett rådsmöte i december. Direktivet om minimikrav för säkerhet i tunnar som ingår i det transeuropeiska vägnätet antogs i april. Rådet fattade beslut om gemensam inriktning om ett direktiv om körkort som innebär att alla körkort som utfärdas i framtiden ska vara av plast och i kontokortsformat. En politisk överenskommelse uppnåddes om förslaget till förordning om kör- och vilotider på vägtrafikområdet. Arbetet med direktivet med regler för s.k. helgförbud (system med harmoniserade regler om körförbud för tunga lastbilar i internationell trafik) fortsatte utan att någon politisk överenskommelse kunde nås. Någon politisk överenskommelse kunde heller inte uppnås om det s.k. Eurovinjettdirektivet om uttag av skatt och avgift på tunga godstransporter.

I mars presenterade kommissionen sitt tredje järnvägspaket. Det innehåller förslag till fyra nya rättsakter. Rådet kunde i december enas om en allmän inriktning för ett beslut om det förslag som avser behörighetsbevis för lokförare. I april beslutades om inrättande av den europeiska järnvägsbyrån (ERA). Byrån ska bl.a. tillhandahålla teknisk assistans till kommissionen samt lägga fast en gemensam inriktning för arbetet med säkerheten inom det europeiska järnvägssystemet.

Arbetet på sjösäkerhetsområdet inriktades bl.a. på att förhindra föroreningar från fartyg. Rådet antog en gemensam ståndpunkt om kommissionens direktivförslag om att införa påföljder vid föroreningsbrott till sjöss. Direktivet definierar vad som ska utgöra otillåtna utsläpp. Sjösäkerhetsbyråns (EMSA) verksamhetsområde utvidgades till att även omfatta bekämpning av föroreningar, sjöfartsskydd och utbildning av sjöfolk.

I mars antogs förordningen om förbättrat sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar. Förordningen innebär att EU inför stora delar av internationella sjöfartsorganisationens, IMO:s, regler i EG-lagstiftningen för att uppnå ett harmoniserat förfarande när det gäller de förebyggande åtgärder som ska vidtas för att skydda sjöfartssektorn från brottsliga handlingar.

Vid rådsrådet i december presenterade kommissionen ett nytt förslag till direktiv om tillträde till marknaden för hamntjänster. Förslaget bygger till stora delar på det tidigare förslaget i frågan vilket i förlikningsförfarandet förkastades av Europaparlamentet hösten 2003. Kommissionen lade också fram ett förslag till direktiv som syftar till att underlätta erkännandet av certifikat för sjöfolk som utfärdats av medlemsstaterna och till att säkerställa att nuvarande utbildnings- och certifieringskrav uppfylls inom EU. Rådet antog vid ett möte i december en allmän riktlinje om förslaget som nu behandlas i parlamentet.

Det gemensamma europeiska luftrummet är ett paket om fyra förordningar som trädde i kraft i april och tillsammans syftar till att öka effektiviteten och säkerheten i gemenskapens flygtrafiksystem. Detta sker bl.a. genom en mer rationell indelning av luftrummet, s.k. funktionella luftrumsblock. Vidare ska medlemsstaterna förbättra samarbetet mellan civila och militära myndigheter för att nå en mer flexibel användning av luftrummet. Det ska även skapas gemensamma regler för tillhandahållande av flygtrafiktjänster och ett mer genomskådligt system för avgiftsättning. Slutligen sker en teknisk harmonisering av system och komponenter som används i flygtrafikledningen.

En ny förordning antogs om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar. Dessutom antogs en förordning om försäkringskrav för lufttrafikföretag och luftfartygsoperatörer, i vilken det införs ett krav på att lufttrafikföretag och luftfartygsoperatörer som flyger till eller från, inom eller över en medlemsstats territorium ska vara ansvarsförsäkrade beträffande skador på passagerare, bagage, gods och tredje man. Försäkringskravet omfattar såväl det kommersiella flyget som privatflyget.

Elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället

Arbetet med handlingsplanen e-Europa 2005 har fortsatt. I december antog rådet en resolution om framtiden för IT. Resolutionen är bred och lyfter fram viktiga områden för det fortsatta arbetet med att ta fram en IT-strategi för EU efter 2005.

Kommissionen lämnade ett förslag om att inrätta ett program för digitalt innehåll, eContentplus. Det övergripande syftet är att skapa förutsättningar för en större tillgång och utnyttjande av digitalt innehåll, och förutsättningar för att tjänster som använder digitalt innehåll ska ge ekonomisk nytta. I december nåddes en överenskommelse mellan rådet och parlamentet om programmet.

Förordningen om den europeiska nät- och informationssäkerhetsbyrån (Enisa) har trätt i kraft. Byrån ska bli ett expert- och kompetenscentrum

för informationssäkerhetsfrågor och ska öka gemenskapens och medlemsstaternas, och därigenom även näringslivets, förmåga att förebygga och åtgärda problem som rör nät- och informationssäkerhet.

I ett meddelande från kommissionen behandlades frågan om mobila bredbandstjänster och de allmänna politiska förutsättningarna och regelverket för sådana tjänster undersöktes. Allmänna riktlinjer om inrättande och drift samt allmänna principer för registrering för en ny toppdomän för EU på Internet (.eu) beslutades och domänen beräknas kunna tas i drift våren 2005. Arbetet inom ramen för handlingsplanen mot olagligt och skadligt innehåll på Internet förlängdes till och med utgången av 2004.

I juni antog kommissionen den första årsrapporten om EU:s radiospektrumpolitik, läget för genomförandet och framtidsutsikter.

I december 2003 hölls första fasen av toppmötet om informationssamhället (WSIS) i Genève. Andra fasen äger rum i november 2005 i Tunis. Rådet har antagit slutsatser om uppföljning av den första fasen och förberedelserna inför den andra fasen av toppmötet.

Publikationskontoret lade i november samman EU:s båda rättsdatabaser Eur-lex och Celex. Den nya databasen, som heter Eur-lex, är helt gratis för användarna och även anpassad för handikappade.

Energi

I det nya fördraget har energi tillkommit som ett nytt politikområde med delad kompetens mellan unionen och medlemsstaterna. Målet för unionens politik ska vara att garantera att energimarknaden fungerar, garantera energiförsörjningstryggheten och främja energieffektivitet och energibesparingar, samt att utveckla nya och förnybara energikällor. Detta ska ske inom ramen för den inre marknaden och med hänsyn till kravet på att bevara och förbättra miljön.

Ett direktiv om kraftvärme antogs i februari, och ett direktiv om trygghet av försörjning av naturgas kunde också antas under året. En politisk överenskommelse nåddes om förslaget till ramdirektiv om ekodesign för energiförbrukande produkter. Arbetet med kommissionens paketförslag om energiinfrastruktur och försörjningstrygghet fortsatte.

Allmänna riktlinjer om en revidering av riktlinjerna för transeuropeiska nätverk inom energiområdet antogs i juni, och i november antogs en allmän riktlinje om direktivförslaget om säker elförsörjning. En gemensam ståndpunkt angående gasförordningen, som i korthet innebär en precisering av hur systemansvaret för naturgas ska utövas, antogs av rådet i november.

Kommissionen presenterade ett meddelande rörande andelen förnybar energi inom EU. Meddelandet innehåller en beskrivning av uppställda mål för förnybar energi och vilka åtgärder som vidtagits. Kommissionen konstaterar att med de åtgärder som genomförts blir det svårt att uppnå målen. Därför betonas vikten av förnyade och uthålliga åtgärder på nationell nivå och ytterligare åtgärder aviseras. I november antog rådet slutsatser som innehåller en beskrivning av vikten av förnybar energi och

vilka områden som behöver förnyade insatser för att uppställda mål ska kunna uppnås.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Arbetet präglades av förberedelser för genomförandet av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. I april togs ytterligare ett steg i reformprocessen genom beslut om reform av marknadsordningarna för tobak, olivolja, bomull och humle. Under hösten har diskussioner om framtida reformer av marknadsordningarna för socker, frukt och grönsaker och bananer förts i rådet. Ett förslag om ändring av det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet har överlämnats till kommissionen. Ändringarna har tillkommit bl.a. som en följd av jordbruksreformen. Under sommaren presenterade kommissionen även ett förslag till rådsförordning för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013. Inom området djurskydd och djurhälsa beslutade rådet om en förordning för skydd av djur vid transport. Förordningen ska i ett senare skede följas upp med nya regler om transporttider och utrymmeskrav då enighet inte kunde uppnås om dessa delar av förslaget. En förordning om foderhygien antogs också. Den reglerar alla led från primärproduktionen till foder på marknaden.

Den gemensamma fiskeripolitiken

Det europeiska ålbeståndet understiger biologiskt säkra gränsvärden och fisket har under senare år inte varit långsiktigt hållbart. Slutsatser om kommissionens handlingsplan för den europeiska ålen antogs därför och rådet underströk betydelsen av att försiktighetsåtgärder införs omedelbart.

Ett förslag till ny förordning för strukturåtgärder inom fiskerisektorn 2007–2013 presenterades av kommissionen i juli. Där läggs stor tyngd på begränsning av flottans kapacitet för att uppnå en balans mellan tillgängliga resurser och miljöförbättrande åtgärder. Dessutom vidgas förordningens omfattning och riktas även mot nya målgrupper. Sverige stödjer denna inriktning. Kommissionen presenterade även ett nytt förslag angående ansvarsområde, arbetsuppgifter och organisation för en gemensam fiskerikontrollmyndighet som ska ha sitt säte i Spanien. Beslut förväntas under våren 2005. Arbetet med att installera satellitövervakning för fartyg över 18 meter har slutförts och även fartyg över 15 meter inkluderades.

Vad gäller torsken i Östersjön har några viktiga orienteringsdebatter hållits rörande fiskeriförvaltningen i Östersjön och rådet enades bl.a. om att torsken ska bli föremål för ett flertal åtgärder med sikte på ett väsentligt minskat fisketryck.

Livsmedelspolitiken

Att skapa en helhetssyn på livsmedelskedjan – från jord till bord – och skapa ett regelverk som är entydigt och enkelt att förstå är syftet med det s.k. hygienpaketet som antogs under våren. Förbättringar av reglerna för offentlig kontroll av foder och livsmedel har skett genom att rådet antog en ny förordning om detta. Förordningen har också betydelse för djurens hälsa och miljön, samt för livsmedelssäkerheten för konsumenterna.

En överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet har träffats vad gäller förordningen om gränsvärden för bekämpningsmedel i livsmedel och foder. Den innebär bl.a. att samma gränsvärden gäller i hela unionen och därmed underlättas handeln med livsmedel och foder.

Import av genetiskt modifierad majs har godkänts inom EU. Kravet är att majsen och produkter framställda av denna ska vara märkta så att konsumenterna kan välja mellan produkter från GMO-majs eller vanlig majs.

Miljö

I slutsatser tog rådet upp betydelsen av att främja miljöeffektiva innovationer. Rådet framhöll att det är angeläget att skapa rättvisa förutsättningar för tillgång till marknaden samt att utnyttja ekonomiska styrmedel och offentlig upphandling. Det är viktigt att samarbeta med industrin.

I juni lade kommissionen fram en första bedömning av hur arbetet med att integrera miljöhänsyn i unionens politikområden, den s.k. Cardiff-processen, har fungerat.

Kommissionen presenterade under året ett förslag till nytt miljöfinansieringsinstrument, Life+. Tanken är att Life+ ska komplettera annan miljöfinansiering under EU:s budget. Det föreslås ske genom att miljö integreras i olika sektorer, t.ex. konkurrenskraft, jordbruk och strukturfonder.

Europaparlamentet och rådet enades om det s.k. länkdirektivet. Syftet med direktivet är att företag, som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter för koldioxid får tillgodoräkna sig utsläppsminskningar från projekt som företagen bedriver utanför unionen. Därmed länkas Kyotoprotokollets mekanismer samman med EU:s system för handel med utsläppsrätter.

En politisk överenskommelse nåddes om direktivet om svavelhalten i marina bränslen. Syftet med direktivet är att minska utsläppen till luft av svaveldioxid och partiklar från fartyg men Sverige hade helst sett ett strängare direktiv. Även ett direktiv om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften kunde under året antas. Det handlar om att fastställa gemensamma metoder och kriterier för utvärdering av koncentrationerna i luften och nedfallet av dessa ämnen.

Förhandlingarna om en ny kemikalielagstiftning, REACH, intensifierades. Den handlar om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier. Sverige framhöll bl.a. att undantagen från

tillståndsprövningen behöver begränsas och att individuella tillstånd måste tidsbegränsas. En politisk överenskommelse om direktivet om batterier och ackumulatorer antogs vid rådsmötet i december. Det gäller regler för insamling, behandling, återvinning och bortskaffande av alla batterier och ackumulatorer.

Utbildning

I arbetsprogrammet för 2010 om utbildningssystemens mål fastställs, på ett mer strukturerat sätt än tidigare, ett samarbete mellan 31 europeiska länder. Arbetsgrupper har inrättats som bl.a. samlat in och valt ut exempel på bästa metoder från den politik och den strategi som tillämpats i olika länder. Dessa exempel kommer att undersökas i syfte att identifiera framgångsfaktorer. Goda exempel kommer att kunna ges stor spridning och tjäna som ett stödverktyg för politisk utvecklingen på nationell nivå.

Rådet har antagit en gemensam ståndpunkt om en enhetlig ram för individens kvalifikationer och meriter som benämns Europass.

Ungdomsfrågor och idrott

Rådet antog ett uttalande om rasism och intolerans bland ungdomar och en resolution om social integration av ungdomar. Dessa områden är en del av det ungdomspolitiska ramverket där ett ungdomsperspektiv tillförs områden som är relevanta för ungdomar. Stats- och regeringscheferna i Frankrike, Tyskland, Spanien och Sverige tog ett initiativ till en europeisk ungdomspakt inför vårtoppmötet 2005 om Lissabonprocessen.

Idrott omfattas inte särskilt av fördraget. EG-domstolen har dock genom domar fastställt principen att idrotten bör underkastas gemenskapsrätten i de fall den utgör en ekonomisk aktivitet inom ramen för den inre marknaden. Förslaget till nytt EU-fördrag ger dock uttrycklig kompetens i idrottsfrågor till EU.

Kultur och medier

En handlingsplan för kultur för åren 2005–2006 antogs av rådet. Planen rör Lissabonstrategin, samordnad digitalisering, EU:s kulturportal, främjande av rörlighet för konst, konstsamlingar och utställningar samt främjande av rörlighet för personer.

Kulturhuvudstad 2004 har varit Lille (Frankrike) och Genua (Italien), 2005 är det irländska Cork.

Översynen av TV-direktivet fortsatte och experter från medlemsländerna har arbetat med direktivet. Översynen rör dels övergripande regleringsfrågor, dels direktivets reklamregler samt rätten till korta utdrag och genmälesrätten. Problem på grund av sändarlandsprincipen har för första gången diskuterats på initiativ av kommissionen i olika forum. Detta är en framgång för Sverige och de andra medlemsländer som under

lång tid har arbetat aktivt för att frågan ska uppmärksammas av kommissionen.

Institutionernas verksamhet

Nice-fördragets röstningsregler trädde i kraft 1 november. Det medförde en möjlighet att åberopa nya regler för omröstning med kvalificerad majoritet. I december antog rådet en rotationsordning för ordförandeskapet. Rotationsordningen gäller för 2007–2020 och nästa svenska ordförandeskap blir andra halvåret 2009.

Verksamhetsåret i kommissionen kännetecknades framförallt av utnämningen av den nya kommissionen och därmed fördelningen av ansvarsområden till 25 ledamöter. Till ny ordförande för perioden 2004–2009 utsågs José Manuel Barroso från Portugal. Till svensk ledamot och vice ordförande av den nya kommissionen utsågs Margot Wallström.

I juni hölls val till Europaparlamentet för perioden 2004–2009. För Sverige resulterade valen i följande uppdelning av platserna: socialdemokraterna 5, moderaterna 4, junilistan 3, vänsterpartiet 2, folkpartiet 2, medan centern, miljöpartiet och kristdemokraterna tilldelades en plats var. Parlamentet utökades från 626 ledamöter till 732.

När det gäller de nya tjänsteföreskrifterna för EU-anställda har Sverige med framgång drivit frågan om stärkt yttrandefrihet för EU-tjänstemännen. De gamla reglerna angav att tjänstemännen hade tystnadsplikt. Nu föreskrivs i stället en grundläggande rätt till yttrandefrihet.